

MINISTER
Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Warszawa, dnia 8 października 2018 r.

DSR.IV.0702.7.2018.ES

Pan
Robert Mamątow
Przewodniczący
Komisji Praw Człowieka,
Praworządności i Petycji
Senatu RP

Odpowiadając na wystąpienie z dnia 4 października 2018 r., znak: BPS.DKS.KPCPP.0330.267.2018, w sprawie podjęcia inicjatywy ustawodawczej dotyczącej zmiany ustawy z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych, w celu przyznania świadczenia pielęgnacyjnego osobom pobierającym wcześniejszą emeryturę z tytułu sprawowania opieki nad niepełnosprawnym dzieckiem (P9-02/17), uprzejmie informuję;

Przede wszystkim należy wskazać, że kwestia rozwiązania problemu braku prawa do świadczenia pielęgnacyjnego opiekunów otrzymujących tzw. wcześniejszą emeryturę EWK jest jednym z licznych postulatów osób niepełnosprawnych i ich opiekunów. Głównym z tych postulatów jest jednak realizacja wyroku Trybunału Konstytucyjnego sygn. akt K 38/13, od realizacji którego zależy kształt systemu wsparcia opiekunów niesamodzielnych osób niepełnosprawnych, którzy zakończyli aktywność zawodową z powodu konieczności zapewnienia stałej opieki niepełnosprawnemu/niesamodzielnemu członkowi rodziny.

Aby jednak postulaty te mogły zostać zrealizowane niezbędne jest podjęcie działań w zakresie reformy systemu orzecznictwa o niepełnosprawności w Polsce. W tym celu, w dniu 2 lutego 2017 r., zarządzeniem nr 6 Prezesa Rady Ministrów, został powołany

Międzyresortowy Zespół do spraw Opracowania Systemu Orzekania o Niepełnosprawności oraz Niezdolności do Pracy, pod przewodnictwem Prezes ZUS.

Zespół, po zakończeniu prac, przedstawi założenia nowelizacji przepisów dotyczących orzekania o niepełnosprawności oraz orzekania o niesamodzielności. Zakończenie prac nad reformą orzecznictwa w Polsce pozwoli na stworzenie kompleksowego systemu wsparcia osób niepełnosprawnych, w ramach którego będzie można uregulować także kwestię braku prawa do świadczeń opiekuńczych opiekunów otrzymujących emeryturę na podstawie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15 maja 1989 r. w sprawie uprawnień do wcześniejszej emerytury pracowników opiekujących się dziećmi wymagającymi stałej opieki (Dz. U. Nr 28, poz. 149, z późn. zm.) - tzw. wcześniejszą emeryturę EWK)

System wsparcia osób niepełnosprawnych i ich rodzin, oprócz istniejących, rozbudowywanych rozwiązań, będzie się opierał na trzech filarach. Pierwszy z nich to solidarnościowy fundusz wsparcia osób niepełnosprawnych. Drugi filar to pakiet społecznej odpowiedzialności, a trzeci – program „Dostępność+”.

Fundusz wsparcia osób niepełnosprawnych będzie zasilany z dwóch źródeł – z części składki odprowadzanej od wynagrodzeń na Fundusz Pracy oraz daniny solidarnościowej. Szacuje się, że Fundusz wsparcie osób niepełnosprawnych zasilany będzie kwotą ok. 2 mld zł rocznie. Hierarchia ważności celów, na które będą przeznaczane pieniądze z solidarnościowego funduszu wsparcia, jest konsultowana z reprezentacją środowisk osób niepełnosprawnych.

Ponadto mając na uwadze trudną bieżącą sytuację osób niepełnosprawnych, rząd Prawa i Sprawiedliwości, w ostatnim czasie podjął następujące działania poprawiające sytuację osób niepełnosprawnych oraz ich opiekunów:

- 1) podniesienie od dnia 1 czerwca br. wysokości renty socjalnej do wysokości minimalnej emerytury. Ta podwyżka jest bezprecedensowym podwyższeniem renty w 2017 r. i 2018 r. oznacza, że wysokość renty w okresie rządów PIS wzrosła o ok. 40%;
- 2) przyjęcie ustawy o szczególnych rozwiązaniach wspierających osoby o znacznym stopniu niepełnosprawności. Wprowadza ona szczególne uprawnienia w dostępie do świadczeń opieki zdrowotnej, usług farmaceutycznych oraz wyrobów medycznych dla osób z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności. Rozwiązania te gwarantują niepełnosprawnym co najmniej 520 zł miesięcznych oszczędności z tytułu wydatków na wyroby medyczne i rehabilitację;
- 3) przyjęcie ustawy wprowadzającej II etap programu „Za życiem”. Wprowadza ona:

- a) możliwość powrotu osób niepełnosprawnych do WTZ,
 - b) usługi wspierające i rehabilitacyjne w ramach zajęć klubowych w warsztatach terapii zajęciowej,
 - c) dłuższy zasiłek opiekuńczy,
 - d) udogodnienia dla niepełnosprawnych pracowników,
 - e) wyłączenie kwoty zasiłku pielęgnacyjnego z dochodów osoby niepełnosprawnej, pozostającej na utrzymaniu podatnika przy obliczaniu ulgi rehabilitacyjnej w podatku dochodowym od osób fizycznych,
 - f) rezygnację z kwotowego progu dochodowego przy uldze rehabilitacyjnej. Na uwagę zasługuje też rezygnacja z kwotowego określania maksymalnego progu dochodowego osób odliczających od swojego dochodu wydatki poniesione na cele rehabilitacyjne. W efekcie próg ten został zwiększony. W myśl nowych przepisów dochody osób niepełnosprawnych nie będą mogły przekroczyć dwunastokrotności kwoty renty socjalnej określonej w ustawie o rencie socjalnej w wysokości obowiązującej w grudniu danego roku podatkowego;
- 4) poprawa funkcjonowania warsztatów terapii zajęciowej i zakładów aktywności zawodowej poprzez zwiększenie wysokości dofinansowania:
- koszt rocznego pobytu jednego uczestnika w warsztacie terapii zajęciowej zostanie zwiększony do wysokości 16 596 zł (od 1 lipca 2018 r.), a także w kolejnych latach: w roku 2019 r. dofinansowanie wyniesie 17 796 zł oraz w 2020 r. i w latach następnych - 18 996 zł,
 - rocznego pobytu jednego niepełnosprawnego pracownika w zakładzie aktywności zawodowej - do wysokości 22 000 zł;
- 5) podwyższenie zasiłku pielęgnacyjnego (obecnie 153 zł) do wysokości dodatku pielęgnacyjnego (215,84 zł). Przy czym zasiłek od 1 listopada 2018 r. wyniesie 184,42 zł (wzrost o 31,42 zł), natomiast od 1 listopada 2019 r. – 215,84 zł (wzrost o 31,42 zł). W sumie wysokość zasiłku pielęgnacyjnego wzrośnie o 62,84 zł, tj. ok. 40%;
- 6) podwyższenie od 1 listopada 2018 r. specjalnego zasiłku opiekuńczego (obecnie 520 zł) o 100 zł, tj. ok. 20% (i tym samym także podstawy opłacania, ze środków budżetu państwa, składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i zdrowotne za opiekunów otrzymujących to świadczenie);
- 7) podwyższenie od 1 listopada 2018 r. zasiłku dla opiekuna (obecnie 520 zł) o 100 zł, tj. ok. 20% (i tym samym także podstawy opłacania, ze środków budżetu państwa, składek

na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i zdrowotne za opiekunów otrzymujących to świadczenie).

W związku z powyższym, w opinii Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, dopiero po zrealizowaniu wyroku Trybunału Konstytucyjnego dotyczącego warunków przyznawania świadczenia pielęgnacyjnego (w którym to wyroku TK zakwestionował zapis art. 17 ust. 1b ustawy o świadczeniach rodzinnych uzależniający prawo do świadczenia pielęgnacyjnego od daty powstania niepełnosprawności osoby wymagającej opieki) możliwe będą do wprowadzenia zmiany w warunkach przyznawania świadczenia pielęgnacyjnego (np. dotyczące opiekunów otrzymujących emeryturę EWK) bazujące na uznanych za niekonstytucyjne zapisach ustawy o świadczeniach rodzinnych i de facto je utrwalające.

Niezależnie od powyższego, odnosząc się do konkretnych rozwiązań proponowanych w projekcie ustawy o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych, przygotowanego przez Komisję Praw Człowieka, Praworządności i Petycji Senatu RP, należy wskazać, że:

- niezasadna jest zmiana zawarta w art. 1 pkt 1 lit. b projektu dotycząca uchylecia pkt 3 w art. 17, zgodnie z którym, świadczenie pielęgnacyjne nie przysługuje na osobę wymagającą opieki jeżeli inna osoba (tj. osoba inna niż ubiegająca się o świadczenie pielęgnacyjne) ma ustalone prawo do wcześniejszej emerytury. Wejście w życie tej zmian oznaczałoby, że na jedną osobę niepełnosprawną dwóch opiekunów korzystałoby jednocześnie z preferencyjnego świadczenia, tj. jeden opiekun otrzymywałby wcześniejszą emeryturę, zaś inny opiekun świadczenie pielęgnacyjne;

- nieprecyzyjny jest, wprowadzany w art. 1 pkt 2 projektu, zapis dodawanego art. 17ba ust. 1, zgodnie z którym świadczenie pielęgnacyjne przysługuje jeśli tzw. emerytura EWK jest niższa od świadczenia pielęgnacyjnego – jaką wysokość emerytury, tj. brutto, czy inną projektodawca ma na myśli? Z ustępu 2 dodawanego art. 17ba można się domyślać, że chodzi o kwotę „pobieranej emerytury, po odliczeniu składki na ubezpieczenie zdrowotne oraz zaliczki i innych należności z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych”, aczkolwiek pojęcie „innych należności z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych” jest również niejasne. Również ust. 3 dodawanego art. 17ba może budzić wątpliwości dotyczące tego, w jaki sposób organ właściwy ma uwzględnić w decyzji dotyczącej świadczenia pielęgnacyjnego coroczną waloryzację rent i emerytur dokonywaną 1 marca każdego roku – w tym zakresie niezbędny wydaje się być precyzyjny przepis proceduralny. Powyższe zapisy dotyczące ustalania kwoty przysługującego świadczenia pielęgnacyjnego są kluczowe do prawidłowego ustalania prawa do świadczenia pielęgnacyjnego i nie powinny budzić żadnych wątpliwości interpretacyjnych;

- niezrozumiałym jest cel wprowadzenia art. 2 projektu, przewidującego termin aż 60 dni na wydanie decyzji ustalającej prawo do świadczenia pielęgnacyjnego liczonego od dnia wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. W obecnym stanie prawnym, w tym zakresie mają zastosowania ogólne przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego, zgodnie z którymi, w przypadku prawidłowo wypełnionego i kompletnego wniosku o przyznanie świadczenia pielęgnacyjnego, decyzję rozstrzygającą sprawę należy wydać bez zbędnej zwłoki, tj. co do zasady w ciągu 30 dni – są to regulacje powszechnie stosowane w postępowaniach administracyjnych i nie wydaje się zasadne wydłużanie aż do 60 dni okresu oczekiwania przez opiekunów osób niepełnosprawnych na decyzję przyznającą im świadczenie pielęgnacyjne, które w wielu przypadkach będzie ich podstawowym źródłem dochodu.

Dodatkowo należy wskazać, że skutki finansowe, przedstawionego projektu, są niedoszacowane. W proponowanym projekcie konieczne jest zaktualizowanie Oceny Skutków Regulacji w częściach dotyczących skutków finansowych i ponowne oszacowanie tych skutków w oparciu o wartość kwoty wynagrodzenia minimalnego na 2019 r., które wynosić będzie 2250 zł miesięcznie oraz kwoty świadczenia pielęgnacyjnego, którego wysokość w 2019 r., wyniesie 1583 zł miesięcznie.

W związku z powyższym, dostrzegając i popierając zasadność realizacji postulatów opiekunów osób niepełnosprawnych otrzymujących tzw. wcześniejszą emeryturę EWK w zakresie prawa do świadczenia pielęgnacyjnego, powyższy projekt należy ocenić negatywnie przede wszystkim z uwagi na konieczność wcześniejszego uregulowania kwestii absolutnie podstawowej dla kształtu systemu świadczeń opiekuńczych, tj. realizacji wyroku TK sygn. akt. K 38/13 w oparciu na zreformowane orzecznictwo o niepełnosprawności.

2
pocina
MINISTER
491
Bartosz Marczuk
PODSEKRETARZ STANU